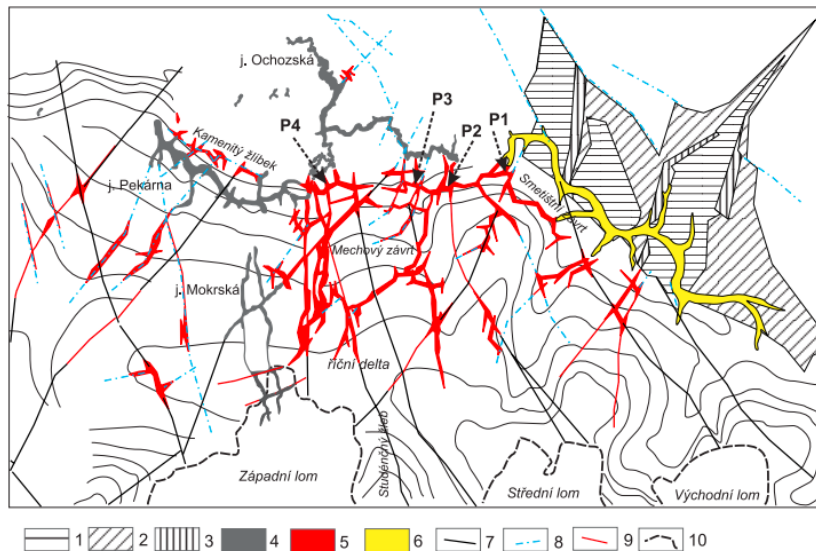

Za ztracenou vodou, středověkými vápenkami a vzácnými rostlinami

Geologické a speleologické zajímavosti

Nyní se nacházíte na jihozápadním okraji údolí Hostěnického potoka, jehož geologický vývoj je popsán na panelu č. 1. Krasové jevy jsou v údolí vzácnější, ale o to zajímavější. Věnovalo se jim několik speleologů, mezi nimi i prof. Rudolf Musil, který ve své práci z r. 2011 prezentoval i mapku předpokládané geologické stavby údolí.

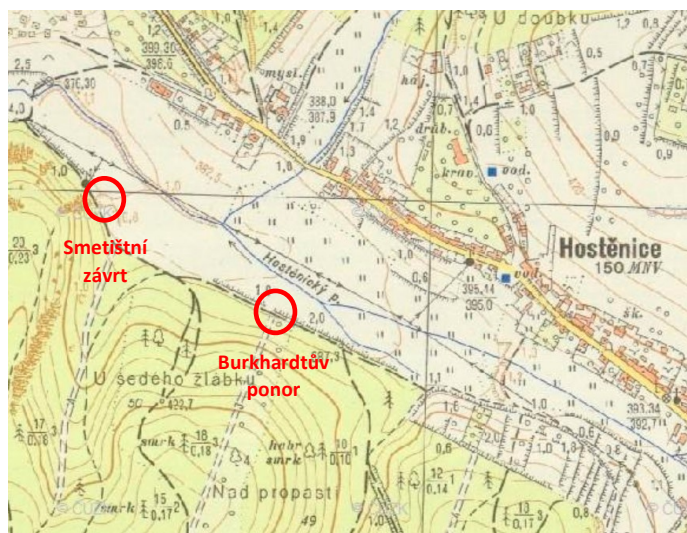

- Legenda obr. 1:
Geologická stavba východní části Hostěnického údolí
1. říčské vápence
 2. rozstánské břidlice
 3. březinské břidlice
- Endokarst Mokřské plošiny:
4. Šedá barva: podzemní průběh jeskyně Pekárny, Ochozské a Mokřské.
 5. Červená barva: předpokládané zkrasování v podobně volných nebo vyplněných dutin.
 6. Žlutá barva: předpokládaný kaňon nebo jeskyně pod dnem Hostěnického údolí.
 7. dislokace
 8. Modrá čerchovaná čára: tektonické poruchy a kontakty, zřejmě druhotně vyhojené.
 9. Červená plná čára: tektonické poruchy s příznaky zkrasování.
- P1 - P4 ponory Hostěnického potoka
10. hranice lomu

Obr. 1: Geologická stavba východní části Hostěnického údolí (Musil, R., 2011: Mokřská plošina a přilehlé údolí Řičky: Vývoj říční sítě a krasových jevů v kenozoiku. – Acta Mus. Moraviae, Sci. geol., 96, 2, 83–111.

Podle autora mohlo v geologické minulosti docházet díky vysokému počtu chodeb a dutin k odvodňování údolí směrem k Mokřé. Vzhledem k mapě stojíte u bodu P 1, tzv. Smetišťního závrhu. Před napřímením toku Hostěnického potoka tento závrh komunikoval s jeho povrchovými vodami a plnil funkci propadání, některými autory je dokonce označován jako III. hostěnické propadání. V rámci terénních speleologických výzkumů (realizoval je speleolog J. Himmel) byl v r. 1988 opět propojen s vodami Hostěnického potoka dvojitým potrubím, které se dodnes zachovalo a za vyšších vodních stavů v potoce dochází k zaplavení závrhu. Výzkumy

bylo zjištěno, že v oblasti závrtu existuje hlubinný odtok vody směrem k jihu. Podle některých autorů bylo v minulosti funkční ještě IV. hostěnické propadání, zvané rovněž Burkhardtův ponor. Rovněž v jeho případě byla po napřímení Hostěnického potoka přerušena komunikace s povrchovými vodami a v současnosti je zasedimentován a nefunkční. Oba závrtu jsou zakresleny v mapě na obr. 2, situace Smetištního závrtu po tání sněhu v březnu 2021 je uvedena na obr. 3.

©ČÚZK, bez měřítka, zdroj: <https://ags.cuzk.cz/archiv/>

Obr. 2: Výřez mapy údolí z r. 1964 před úpravou koryta potoka s lokalizací závrtů

Obr. 3: Zatopený Smetištní závrt (březen 2021)

Archeologické zajímavosti

Jihozápadní svahy údolí jsou velmi zajímavé i z archeologického hlediska. Archeologické výzkumy širšího okolí provádí archeolog a speleolog P. Kos, který v této lokalitě popsal objekty spojené s dobýváním břidlic a vápenců a jejich zpracováním na šterk a vápno. Současně identifikoval i zaniklou plužinu (historické označení pro pozemky v okolí obcí a osad, využívané k zemědělství a pasterectví), která souvisela již od středověku s obcí Hostěnice. V rámci výzkumu byly rovněž popsány pozůstatky dvou vrcholně středověkých vícekanálových pecí, v poloze Dlouhá vápenice a další zapuštěné do výše zmíněného tzv. Smetištního závrtu. Tyto

objekty pravděpodobně souvisí i se zaniklou plužinou a dodnes zřetelným kanálem na hranici údolí, který snad původně odváděl povodňové vody do dalšího závrtu v údolí (IV. hostěnické propadání – Burkhardtův ponor) a za 2. světové války mohl být začleněn do obranného systému německé armády.

Vzácná flóra a fauna

Vpravo nad cestou několik desítek metrů JV od bývalého lomu kvete v červnu chráněný smrtelně jedovatý **oměj vlčí mor** (*Aconitum lycoctonum*).

Obr. 4: oměj vlčí mor

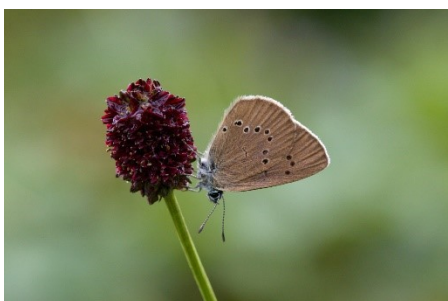
Obr. 5: upolín nejvyšší

V místě zúžení údolí potoka vlevo od křižovatky polních cest je lokalizována tzv. Úpolínová loučka, která představuje poslední zachovaný zbytek původních nezmelirovaných luk. Na jediném místě v povodí Hostěnického potoka se zde vyskytuje chráněný **upolín nejvyšší** (*Trollius altissimus*). Z dalších rostlin typických pro vlhké louky jsou zde v létě nápadné bohaté porosty **kakostu bahenního** (*Geranium palustre*). Kvete tu i **krvavec toten** (*Sanguisorba officinalis*), který je živnou rostlinou **modráska bahenního** (*Phengaris nausithous*). Tento

nepříliš nápadný motýl je v ČR chráněný jako silně ohrožený druh a v okolí Hostěnic se nepříliš hojně vyskytuje i na několika dalších místech.

Obr. 6: kakost bahenní

Obr. 7: modrásek bahenní na krvavci totenu

Autoři textu: R. Kloza, P. Kos, A. Moravec

Autoři fotografií: A. Moravec, M. Trochtová